

Behandlingen af sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Den særlige enhed i politikredsene
3. Iværksættelse af efterforskning i sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser
 - 3.1. Indledning
 - 3.2. Forhold, som kommer til politiets kendskab ved anmeldelse om voldsomme stridigheder i hjemmet o.lign.
 - 3.3. Forhold, som anmeldes til politiet
4. Vejledning af forurettede
 - 4.1. Indledning
 - 4.2. Anden hjælp til forurettede
 - 4.3. Vidnefritagelse
 - 4.4. Fremadrettede tiltag
5. Efterforskning af sagen
 - 5.1. Generelt om efterforskningen
 - 5.2. Optagelse af fotografier af forurettedes skader
 - 5.3. Foranstaltninger over for truende eller voldelige personer
 - 5.4. Underretning af andre myndigheder
6. Afgørelse af tiltalespørgsmålet
 - 6.1. Tiltalerejsning
 - 6.2. Sagsbehandlingstid
 - 6.3. Strafpåstande
7. Bortvisning, tilhold og forbud efter bortvisningsloven samt advarsel efter straffelovens § 265
 - 7.1. Indledning
 - 7.2. Bortvisning, tilhold og forbud efter bortvisningsloven
 - 7.2.1. Bortvisning
 - 7.2.2. Tilhold og forbud
 - 7.2.3. Straf ved overtrædelse af bortvisning, tilhold eller forbud
 - 7.3. Advarsel efter straffelovens § 265
8. Ikrafttræden og ophævelse af tidligere udsendte retningslinjer

Bilag:

Bilag 1: Lov nr. 449 af 9. juni 2004, bortvisningsloven

Bilag 2: Vejledning til personer, der er bortvist fra hjemmet i medfør af lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

Bilag 3: Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990 om behandlingen af sager om meddelelse af advarsler i henhold til straffelovens § 265

Bilag 4: Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 18. februar 2003 om ny landsdækkende ordning vedrørende tilbud om overfaldsalarmer til voldsramte kvinder mv.

Bilag 5: Rigspolitiets skrivelse af 23. august 2007 om overordnet strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser

1. Indledning

Denne meddelelse erstatter Rigsadvokatmeddelelse nr. 5/2000 om efterforskning af sager om vold i parforhold.

Meddelelsen udsendes bl.a. som følge af, at Rigspolitiet i samarbejde med Rigsadvokaten og efter drøftelse med politikredsene har besluttet at styrke indsatsen over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser, jf. Rigspolitiets skrivelse af 23. august 2007 (bilag 5 til denne meddelelse). Det er herved bl.a. fastsat, at der i hver politikreds skal etableres en særlig enhed, hvis funktion er at varetage forskellige opgaver af rådgivende, koordinerende og opfølgende karakter vedrørende alvorlige samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser.

I det følgende redegøres for disse særlige enheders opgaver samt retningslinjerne for efterforskning af sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser. Herudover redegøres bl.a. for reglerne om bortvisning og meddelelse af tilhold/advarsel. Til meddelelsen er knyttet en række bilag vedrørende bl.a. bortvisning og tilhold/advarsel.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser i nogle tilfælde tillige kan være æresrelaterede og derfor omfattet af strategien herfor, dvs. Rigspolitiets rundskrivelse af 30. juni 2006 og strategi af 22. januar 2007. Der henvises herom til POLNET.

2. Den særlige enhed i politikredsene

Som nævnt i afsnit 1 har Rigspolitiet ved skrivelse af 23. august 2007 fastsat, at der i politikredsene skal etableres særlige enheder med opgaver i relation til samlivsrelaterede forbrydelser. Hver politikreds skal ifølge rundskrivelsen således udpege et antal ressourcpersoner, der kan indgå i en enhed, hvis funktion er at varetage opgaver af rådgivende, koordinerende og opfølgende karakter vedrørende alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser. Endvidere skal der i hver politikreds udarbejdes en handlingsplan for indsatsen over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser, herunder for samarbejdet med andre myndigheder på området.

Idet der i øvrigt henvises til rundskrivelsen (bilag 5 til denne meddelelse), kan enhedens hovedopgaver i punktform beskrives således:

- Enheden skal snarest modtage alle oplysninger fra politikredsens forskellige afdelinger og underrettes løbende om status i de enkelte sager
- Enheden skal vurdere behovet for underretning af de sociale myndigheder
- Enheden påser, at der hurtigt tilbydes fornøden rådgivning (kontakt til krisecenter, voldtægtscenter, kontaktoplysninger til politiet, beskikkelse af bistandsadvokat og henvisning til offer-rådgivning mv.)
- Enheden overvejer behovet for særlige beskyttelsesforanstaltninger (udlevering af overfalds-
alarm, advarsel efter straffeloven eller bortvisning mv. efter bortvisningsloven)

Herunder bør enheden påse, at der er udpeget en kontaktperson for forurettede, jf. nærmere Rigsadvokatmeddelelse nr. 8/2007, afsnit 2.2., idet kontaktpersonen eventuelt kan være et medlem af den særlige enhed.

I øvrigt henvises til retningslinjerne i det følgende, hvorefter den særlige enhed kan varetage en række af politiets andre opgaver i forhold til den forurettede.

3. Iværksættelse af efterforskning i sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser

3.1. Indledning

Ifølge retsplejeloven § 742, stk. 2, påhviler det politiet efter anmeldelse eller af egen drift at iværksætte en efterforskning, når der er en rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

I sager om samlivsrelateret vold mv. kan det være vanskeligt for den forurettede at indgive politianmeldelse mod en person, som forurettede har eller har haft en tættere følelsesmæssig relation til. Den forurettede kan også være underkuet, bange eller afhængig af den anden part med den virkning, at den pågældende ikke tør indgive en anmeldelse, ligesom f.eks. hensynet til fælles børn kan medføre, at forurettede tøver med at anmelde vold eller lignende begået af den anden forælder.

Det bør på den baggrund ikke alene bero på den forurettede, om der fra samfundets side skal gribes ind over for personfarlig kriminalitet, og politiet skal derfor være særlig opmærksom på undersøgelse af tilfælde, hvor der kan være udøvet personfarlig kriminalitet i samlivsrelationer, jf. nedenfor.

3.2. Forhold, som kommer til politiets kendskab ved anmeldelse om voldsomme stridigheder i hjemmet o.lign.

Når politiet bliver tilkaldt i anledning af voldsomme stridigheder mellem parterne i et parforhold, er den første opgave at standse eventuelle håndgribeligheder og yde hjælp, hvis nogen er skadet. Først derefter kan politiet søge at skabe et overblik over, hvad der er sket på stedet.

Politiet optræder i disse situationer både som mægler mellem parterne og som retshåndhævende myndighed. Selv om der foreligger en formodning om strafbart forhold, må der således ved politiets indgriben også tages hensyn til, at politiet ikke optræder på en måde, der er egnet til at optrappe en konflikt mellem parterne.

Hvis det er åbenbart, at den ene af parterne har været udsat for et overgreb begået af den anden – f.eks. fordi denne har friske skader – skal sagen imidlertid fra starten behandles som en straffesag.

Det indebærer, at politiet på stedet bør begynde en efterforskning i sagen, herunder ved en indledende afhøring af forurettede og sigtede. Parterne bør ikke kunne overhøre hinandens forklaringer.

Hvis det i øvrigt må formodes, at der er begået strafbart overgreb i forbindelse med stridighederne, bør dette søges nærmere belyst ved samtale i enerum med hver af parterne. Hvis disse samtaler giver et sikkert grundlag for at antage, at der er begået f.eks. vold, som ikke er bagatelagtig, bør der ligeledes tages skridt til at indlede en efterforskning i sagen, herunder ved afhøring af sigtede og forurettede.

Reglerne om vidnefritagelse skal iagttages, jf. nedenfor afsnit 4.3.

3.3. Forhold, som anmeldes til politiet

Som nævnt ovenfor har politiet pligt til at indlede efterforskning, hvis der indgives en anmeldelse, når der er en rimelig formodning om, at et strafbart forhold er begået.

Det gælder også anmeldelser om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser, uanset om anmeldelsen indgives af den forurettede part eller af andre.

Ved anmeldelser om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser skal der derfor iværksættes en nærmere undersøgelse, herunder ved at der snarest foretages afhøring af anmelderen.

Det bør således ikke forekomme, at den forurettede, hvis denne er anmelder, henvises til at tænke over anmeldelsen og vende tilbage senere, selv om den forurettede i sådanne sager i nogle tilfælde kan fortryde anmeldelsen.

Hvis anmeldelsen indgives af andre – f.eks. familiemedlemmer – skal anmeldelsen ligeledes føre til yderligere undersøgelser, selv om den forurettede ved tidligere lejligheder har vist uvilje med hensyn til at bidrage til oplysning af sagen.

Efterforskning bør dog naturligvis ikke iværksættes, når der ikke er en rimelig formodning om, at et strafbart forhold er begået. Herunder falder bl.a. tilfælde, hvor der er tale om helt bagatelagtige forhold, der næppe kan anses for omfattet af straffelovens bestemmelser om vold, eller hvor omstændighederne klart viser, at anmeldelsen må anses for grundløs.

4. Vejledning af forurettede

4.1. Indledning

Forurettede skal hurtigst muligt, når der er indledt efterforskning, vejledes om reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat, om adgangen til at få påkendt borgerlige krav under straffesagen, om muligheden for at få erstatning og godtgørelse fra staten efter lov om erstatning til ofre for forbrydelser og om muligheden for at få støtte ved en offerrådgivning. Der henvises til retningslinjerne for denne vejledning i Rigsadvokatmeddelelse nr. 8/2007, afsnit 2.1., idet vejledningen bl.a. kan gives ved udlevering af pjecen, der er optrykt som bilag 2 til Rigsadvokatmeddelelse nr. 8/2007.

4.2. Anden hjælp til forurettede

Ved kontakten med forurettede bør politiet være opmærksom på, at forurettede befinder sig i en sårbar situation, og at det kan være svært for forurettede at handle aktivt for at ændre på den. Samtidig kan forurettede have en tendens til at bagatellisere problemerne, da vold kan flytte personlige grænser og dermed gøre det svært for den forurettede at vurdere, om der er tale om vold. Det er i disse situationer særligt vigtigt, at politiet viser forståelse for situationen, understreger alvoren i det passerede og optræder som en støtte for forurettede.

Politiet kan endvidere yde praktisk hjælp til forurettede ved f.eks. at tilbyde at køre forurettede til familie/venner, et krisecenter eller lignende.

Såfremt forurettede ikke umiddelbart ønsker at tage imod hjælp, bør forurettede vejledes om muligheden for senere at få hjælp. Herunder skal forurettede vejledes om muligheden for at rette henvendelse til offerrådgivningen eller til en navngiven person hos politiet. Denne person kan være et medlem af den særlige enhed.

Hvis forurettede ikke efterfølgende henvender sig af sig selv, kan politiet (f.eks. den særlige enhed) tage kontakt til forurettede og vejlede pågældende yderligere, såfremt der er behov herfor, ligesom politiet kan forklare forurettede, hvilken støtte politiet kan yde under sagens behandling.

4.3. Vidnefritagelse

Forurettede skal orienteres om sine pligter og rettigheder som vidne i sagen. Politiet skal i disse sager vejlede forurettede om reglen i retsplejelovens § 171, hvorefter man som udgangspunkt ikke har pligt til at afgive forklaring om sine nærmeste, jf. retsplejelovens § 753, jf. § 173, stk. 1, jf. § 171, stk. 1. Udtrykket ”nærmeste” omfatter som udgangspunkt altid ægtefælle og samlever, jf. U1979.1098Ø.

Politiet skal, ved vurderingen af om der skal ske vejledning af forurettede om reglen i retsplejelovens § 171, lægge afgørende vægt på forurettedes forklaring om, hvorvidt forholdet er ophørt.

Er samlivet bragt til ophør, er der ikke længere tale om parts nærmeste, jf. U1975.254/1V, hvor vidnet havde levet sammen med den tiltalte i tre måneder, hvorefter samlivet var ophørt. I U1980.424/1V var der tale om syv års samliv, hvoraf parterne havde været gift i tre år, men samlivet var ophørt ca. to måneder forud, og der var derfor ikke længere tale om en parts nærmeste.

I U1996.704V fandt retten, at der var tale om en parts nærmeste, selv om der var mindre pauser i forholdet.

Det kan endvidere nævnes, at der ikke er tale om en parts nærmeste, alene fordi parterne har et barn sammen, jf. U2001.1559V.

Såfremt den forurettede er mistænkt nærmeste, skal forurettede altid vejledes om vidnefritagelsesreglerne. Det gælder også, selv om forurettede selv har indgivet anmeldelsen. Vejledningen skal ske forud for afhøringen, idet en forudgående vejledning har afgørende betydning for, om forurettedes forklaring kan benyttes under en eventuel retssag.

I U1986.500H ønskede forurettede ikke at vidne. Anklagemyndigheden fremsatte begæring om at føre den rapporttagende betjent som vidne, men da forurettede var afhørt uden at være gjort bekendt med sin ret til at nægte at afgive forklaring i medfør af retsplejelovens § 171, stk. 1, fik anklagemyndigheden ikke tilladelse hertil.

Omvendt fandt retten i U1996.355/2Ø, at det var ubetænkeligt at føre den rapportoptagende politiasistent som vidne, da forurettede var gjort bekendt med sin ret til vidnefritagelse, inden hun blev afhørt af politiet.

Om vidnepålæg og om adgangen til at afhøre rapportoptagende polititjenestemænd henvises i øvrigt til afsnit 6.1. nedenfor.

4.4. Fremadrettede tiltag

Der kan endvidere være grundlag for at vejlede forurettede om muligheden for udlevering af overfaldsalarm, jf. nærmere herom bilag 4.

Herunder kan der være grundlag for at vejlede om mulighederne for at bortvise sigtede fra hjemmet og meddele den pågældende tilhold i medfør af bortvisningsloven, jf. nedenfor afsnit 7.2.

Hvis parterne ikke er samlevende, og der derfor ikke er grundlag for bortvisning efter bortvisningsloven, kan det være relevant at vejlede om muligheden for at meddele advarsel i medfør af straffelovens § 265, jf. nedenfor afsnit 7.3.

5. Efterforskning af sagen

5.1. Generelt om efterforskningen

Efterforskningen af sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser sker som i andre sager om personfarlig kriminalitet, idet der dog bør udvises særlig omhu fra politiets side for ikke yderligere at forværre forurettedes forhold. Det er vigtigt, at politiet etablerer en god og tryk kommunikation med de implicerede parter, herunder ikke mindst med den forurettede.

Det forekommer ofte, at den forurettede fra starten tilkendegiver ikke at ville medvirke ved den videre efterforskning af sagen eller tidligt under efterforskningen fortryder en indgivet anmeldelse.

I sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser er det derfor af særlig betydning, at politiet hurtigst muligt får belyst forurettedes skader og andre objektivt konstaterbare spor og beskriver disse udførligt og præcist i rapporten samt om muligt ved optagelse af fotografier.

Skønnes der kun at være tale om overfladiske skrammer, der ikke kræver lægebehandling, vil det oftest være tilstrækkeligt at belyse disse ved beskrivelsen i politirapporten eventuelt suppleret med optagelse af fotografier.

Skønnes der at være behov for behandling, bør politiet yde forurettede bistand til at komme under behandling hos en læge. Forurettede bør i den forbindelse opfordres til at give sit samtykke til, at politiet indhenter politiattest om skaderne. Der bør som udgangspunkt i disse tilfælde optages fotografier af skaderne, jf. afsnit 5.2. nedenfor.

I sager om overgreb efter straffelovens § 216 bør der iværksættes lægeundersøgelse, såfremt forurettede samtykker hertil. Samtykket bør så vidt muligt være skriftligt, jf. retsplejelovens § 792 d, stk. 1.

Den særlige enhed i politikredsen bør opbygge en særlig ekspertise vedrørende efterforskningen af sager om samlivsrelateret vold mv., således at enheden kan inddrages ved overvejelse af forskellige efterforskningsskridt.

Det bør endvidere overvejes, om en person fra enheden - eventuelt som kontaktperson - vil kunne fungere som støtte for forurettede straks fra anmeldelsen og videre under forløbet af efterforskningen.

5.2. Optagelse af fotografier af forurettedes skader

Fotografering af forurettedes skader kan ske efter reglerne i retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb. Betingelserne for at foretage legemsindgreb over for en person, der ikke er sigtet, er fastsat i retsplejelovens § 792 d.

Hvis forurettede meddeler samtykke til fotografering, kan der optages fotografier af legemet, herunder både af hovedet og af den øvrige del af kroppen under afklædning, i det omfang forurettede meddeler samtykke hertil. Samtykket skal så vidt muligt være skriftligt. Disse tilfælde er således ikke omfattet af reglerne i kapitel 72, jf. herved § 792 d, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Hvis forurettede ikke meddeler samtykke til fotografering, kan der kun foretages fotografering, der ikke kræver afklædning, jf. retsplejelovens § 792 d, stk. 2. Herudover gælder følgende betingelser:

- At efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, jf. § 792 d, stk. 2, nr. 1, og
- at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, jf. § 792 d, stk. 2, nr. 2.

Kravet om en strafferamme på 1 år og 6 måneder er opfyldt i sager om vold efter straffelovens §§ 244 – 246 og sager om voldtægt efter straffelovens § 216. Kravet om, at indgrebet skal være af afgørende betydning for efterforskningen, vil normalt være opfyldt, hvis forurettede modarbejder sagens opklaring, og hvis anden efterforskning ikke kan sikre de fornødne beviser i sagen.

Kompetencen til at træffe bestemmelse om fotografering af en ikke sigtet, der ikke meddeler samtykke, henhører under retten, jf. § 792 d, stk. 3, jf. § 792 c, stk. 2. Der er dog adgang for politiet til at træffe beslutning om indgrebet i tilfælde af "periculum in mora". I de sidstnævnte tilfælde skal indgrebet forelægges for retten snarest muligt og inden 24 timer, medmindre der efter indgrebet meddeles skriftligt samtykke hertil, jf. § 792 d, stk. 3, jf. § 792 c, stk. 3.

Indgrebet kan om fornødent gennemføres ved direkte tvang. Gennemførelsen kan dog også ske under anvendelse af vidnetvangsreglerne i retsplejelovens § 178.

Hvis forurettede meget klart og med fast overbevisning nægter at ville medvirke ved en fotografering af skaderne, og der ikke er tale om mere alvorlig vold, bør der dog som udgangspunkt ikke ved tvang søges gennemført fotografering.

Der bør i stedet i disse tilfælde gives forurettede vejledning om muligheden for at rette henvendelse til politiet på ny, eventuelt således at den forurettede får oplyst navn og telefonnummer på en polititjenestemand (f.eks. en person i enheden), som kan modtage henvendelser i sagen, hvis forurettede skifter holdning.

5.3. Foranstaltninger over for truende eller voldelige personer

Under efterforskningen af samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser er det som i andre sager om personfarlig kriminalitet muligt at foretage anholdelse og varetægtsfængsling, når betingelserne herfor er opfyldt.

I sager om samlivsrelateret personfarlig kriminalitet bør politiet og anklagemyndigheden i forbindelse med afgørelser om anholdelse og varetægtsfængsling være særlig opmærksomme på en eventuel fare for yderligere strafbare forhold mod samme forurettede og muligheden for at hindre nye strafbare forhold ved anholdelse og varetægtsfængsling, såfremt de almindelige betingelser herfor er opfyldt. Der bør således ikke udvises tilbageholdenhed med hensyn til at begære varetægtsfængsling, hvis der skønnes at foreligge risiko for ny personfarlig kriminalitet over for forurettede.

I sager om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser er der endvidere mulighed for at bortvise den sigtede fra hjemmet eller, såfremt parterne ikke er samlevende, at meddele advarsel efter straffelovens § 265, jf. nedenfor under punkt 7. Dette bør overvejes allerede på et tidligt stadium af efterforskningen.

5.4. Underretning af andre myndigheder

Politiet bør generelt være opmærksom på muligheden for at inddrage de sociale myndigheder i sagen, således at der ydes en aktiv og socialt orienteret bistand til parterne på så tidligt et tidspunkt som muligt.

Såfremt der foreligger samtykke fra pågældende, kan alle informationer videregives til de sociale myndigheder. Et sådant samtykke skal i almindelighed meddeles skriftligt, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 4.

Er det ikke muligt at opnå samtykke, vil oplysninger af rent privat karakter, som eksempelvis oplysninger om interne familieforhold eller om væsentlige sociale problemer, kunne videregives, såfremt det sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelsen, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 2, jf. stk. 1.

Informationer kan efter denne bestemmelse normalt videregives, hvis det sker for at forebygge alvorligere forbrydelser, eller hvis hensynet til den pågældende selv taler for en videregivelse af oplysninger.

Politiet har endvidere i medfør af retsplejelovens § 115 mulighed for at videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende arbejde. Bestemmelsen tager hovedsageligt sigte på SSP-samarbejdet, men finder også anvendelse, såfremt videregivelsen har til hensigt at forebygge eksempelvis hustruvold eller børnemishandling.

Husstande med børn og unge under 18 år

Når politiet tilkaldes ved samlivsrelateret vold, vil det kunne forekomme, at der er mindreårige børn til stede.

Opmærksomheden henledes i den forbindelse på, at personer i offentlig tjeneste i medfør af lov om social service § 153, stk. 1, har pligt til at underrette kommunen, når de i deres virksomhed bliver bekendt med forhold for børn og unge under 18 år, der må give formodning om, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Underretningspligten er ikke betinget af, at der er tale om omsorgssvigt, overgreb eller lignende situationer.

Børn i voldsramte familier er afhængige af, at omgivelserne opdager den situation de er i, og at disse reagerer herpå. Det er derfor vigtigt, at politiet foretager den lovpligtige indberetning til kommunen, således at kommunen kan undersøge barnets forhold nærmere.

Såfremt der træffes beslutning om bortvisning, er politiet forpligtet til at underrette kommunen herom, jf. nedenfor under punkt 7.2.1.

6. Afgørelse af tiltalespørgsmålet

6.1. Tiltalerejsning

Spørgsmålet om tiltalerejsning afgøres efter de almindelige regler herom.

Hvis efterforskningen i sagen giver grundlag for at rejse tiltale for personfarlig kriminalitet, bør sagen som udgangspunkt ikke opgives, alene fordi det formodes, at forurettede vil nægte at afgive forklaring i retten i henhold til bestemmelsen i retsplejelovens § 171, stk. 1.

Det bør således overvejes, om der over for retten skal fremsættes anmodning om, at det pålægges forurettede at afgive forklaring efter reglerne i retsplejelovens § 171, stk. 3. Retten kan efter denne bestemmelse pålægge et vidne at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige hertil. For så vidt angår praksis herom henvises til U1979.1098Ø, U1983.182V, U1984.319V, U1996.600Ø og U1996.704V.

U1983.182V omhandlede vold i form af knytnæveslag på ansigtet og kroppen. Retten fandt ikke, at sagen var af en sådan beskaffenhed eller havde en sådan betydning for samfundet, at vidnet kunne pålægges at afgive forklaring.

I U1996.600Ø, der drejede sig om voldtægt, blev forurettede pålagt at afgive forklaring, idet retten fandt, at forklaringen ville være af afgørende betydning for sagens udfald, ligesom sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part og samfundet fandtes at berettige hertil.

Anmodningen om vidnepålæg efter § 171, stk. 3, vil formentlig kun blive imødekommet i sager om voldtægt eller grovere vold, eller hvis volden har medført betydelige skader. Det bør derfor overvejes, om sagen kan gennemføres til domfældelse på grundlag af de øvrige beviser i sagen, herunder f.eks. ved dokumentation af lægeerklæringer og fotografier og ved vidneafhøring af de polititjenestemænd, der har behandlet sagen, med hensyn til deres iagttagelser.

Ved afgørelsen af om der kan gives tilladelse til afhøring af den rapporttagende polititjenestemand, gør de samme hensyn sig gældende som ved anvendelsen af retsplejelovens § 171, stk. 3, jf. U1983.182V, der er refereret ovenfor, hvor der ikke blev givet tilladelse til at føre den rapporttagende polititjenestemand som vidne.

At føre den rapporttagende betjent som vidne er dog som udgangspunkt mindre indgribende for den forurettede end et vidnepålæg efter retsplejelovens § 171, stk. 3. Det kan derfor oftere være muligt at få tilladelse til at føre polititjenestemanden som vidne, selv om der ikke er grundlag for at give vidnepålæg til forurettede.

I U1996.704V, der bl.a. omhandlede vold i form af knytnæveslag, blev der ikke givet tilladelse til at føre de rapporttagende polititjenestemænd som vidner, idet retten bemærkede, at denne bevisførelse alene kan tillades i sager af mere alvorlig karakter, hvor der er en væsentlig samfundsinteresse i, at sagen gennemføres.

U1984.319V drejede sig om vold af særlig farlig karakter. Her fandt retten ikke, at der var grundlag for at pålægge forurettede at afgive forklaring i medfør af retsplejelovens § 171, stk. 3. Efter beskaffenheden af lovovertrædelserne blev der i stedet givet tilladelse til at føre de to rapporttagende politiassistenter som vidner. Det bemærkes, at forurettede ikke var gjort bekendt med vidnefritagelsesgrundene, da hun blev afhørt af politiet, men at det fandtes at være uden betydning, da hun ved flere henvendelser til politiet havde fastholdt sin anmeldelse.

Der kan endelig henvises til U1985.347H, der bl.a. drejede sig om røveri, hvor der henset til sagens omstændigheder og det, at vidnet selv havde indgivet anmeldelse, blev givet tilladelse til dokumentation af vidnets forklaringer til politirapport samt til vidneafhøring af den rapporttagende polititjenestemand.

Ved afgørelse af tiltalespørgsmålet kan der efter omstændighederne også være grundlag for at overveje, om sagen kan afgøres med et tiltalefrafald. Der henvises herved til § 1, nr. 2, litra a, i bekendtgørelsen om politimestrenes og statsadvokaternes adgang til at frafalde påtale. Efter denne bestemmelse kan politimestrene i medfør af retsplejelovens § 722 frafalde tiltale for overtrædelse af straffelovens § 244 og § 245, stk. 1, når særlige omstændigheder ikke gør sig gældende, og når ingen betydelig skade er sket, eventuelt mod vedtagelse af dagbøder eller betaling af erstatning.

Det er en forudsætning for at meddele tiltalefrafald, at der ikke foreligger tvivl om den sigtedes skyld. Endvidere må tiltalefrafald anvendes med varsomhed i sager om samlivsrelateret vold, idet udgangspunktet må være, at en straffesag søges gennemført med henblik på at pålægge gerningsmanden sædvanlig straf.

6.2. Sagsbehandlingstid

I sager om samlivsrelateret personfarlig kriminalitet vil forholdene ofte tilsige, at tiltalespørgsmålet afgøres hurtigt. Det gør sig også gældende ved overtrædelse af en advarsel efter straffelovens § 265, hvor en tiltalerejsning tillige tjener som en indskærpelse af advarslen over for gerningsmanden.

I sager om vold og voldtægt er der endvidere fastsat målsætninger for sagsbehandlingstiden.

Det fremgår således af Rigsadvokatmeddelelse nr. 8/1997, at det samlede tidsforbrug fra anmeldelse af et voldsforhold til sagens indbringelse for retten ikke bør overstige 30 dage, ligesom det skal tilstræbes, at sagen fremsendes til retten inden en uge efter, at efterforskningen er afsluttet.

For så vidt angår voldtægtssager er der ved Rigsadvokatmeddelelse nr. 3/2005 fastsat en målsætning om, at det samlede tidsforbrug fra sigtelse til sagens indbringelse for retten ikke overstiger henholdsvis 60 dage eller fire måneder alt efter, om der skal gennemføres mentalundersøgelse af sigtede.

6.3. Strafpåstande

For så vidt angår strafpåstande i sager om samlivsrelateret straffelovskriminalitet henvises til retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelse nr. 9/2005 om strafpåstande i sager om overtrædelse af straffeloven, hvor der bl.a. er fastsat retningslinjer vedrørende voldtægtssager og sager om overtrædelse af en advarsel efter straffelovens § 265. Endvidere henvises til de domssamlinger vedrørende bl.a. volds- og voldtægtssager, der findes som bilag til Rigsadvokaten Informerer på AnklagerNet.

7. Bortvisning, tilhold og forbud efter bortvisningsloven samt advarsel efter straffelovens § 265

7.1. Indledning

Det følger af § 2 i lov nr. 449 af 9. juni 2004 om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv., at politiet kan bortvise en person over 18 år fra sit hjem, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået nærmere opregnede lovovertrædelser. Herudover skal der være bestemte grunde til at antage, at pågældende vil begå endnu en overtrædelse ved at blive i hjemmet, ligesom indgrebet skal være proportionalt.

Politiet kan efter lovens § 3 samtidig forbyde den pågældende at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe et medlem af husstanden ved at meddele et tilhold, ligesom det kan forbydes den, der bortvises, at opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller et medlem af husstandens arbejds- eller uddannelsessted (forbud).

Såfremt parterne ikke er samlevende, kan politiet med hjemmel i straffelovens § 265 udstede en advarsel om, at en person ikke må trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe den pågældende. Advarsel anvendes bl.a. i sager, hvor en person chikanerer en tidligere ægtefælle eller partner.

Kompetencen til at træffe afgørelse om bortvisning og tilhold eller advarsel ligger hos politidirektøren i dennes egenskab af anklagemyndighed, og afgørelsen om bortvisning eller tilhold skal derfor træffes af en jurist, jf. punkt 4.4. i bemærkningerne til bortvisningsloven. Sagerne kan efter indgrebets karakter hensigtsmæssigt behandles af anklagemyndigheden, hvorfor en jurist skal inddrages straks, når spørgsmålet om bortvisning, tilhold eller advarsel kommer på tale.

7.2. Bortvisning, tilhold og forbud efter bortvisningsloven

7.2.1. Bortvisning

Ved lov nr. 449 af 9. juni 2004, der trådte i kraft den 1. juli 2004, er der fastsat regler om bortvisning og tilhold. Loven er medtaget som bilag 1 til meddelelsen.

Indgrebet

Bortvisning indebærer, at en person over 18 år forbydes at opholde sig i sit hjem, jf. lovens § 1. Formålet med reglerne om bortvisning er at give politiet mulighed for i visse tilfælde at bortvise en voldelig eller truende person mv. fra det fælles hjem i en periode med henblik på at hindre (yderligere) vold mv. mod medlemmer af husstanden, og således at det som udgangspunkt bør være den voldelige eller truende person og ikke den forurettede, der om fornødent skal forlade hjemmet. Bortvisning er et strafsanktioneret forbud mod at indfinde sig og opholde sig på et bestemt sted.

Forbuddet indebærer, at den blotte tilstedeværelse vil udgøre en overtrædelse. Såfremt den bortviste person har behov for at afhente nødvendige personlige effekter på bopælen, vil pågældende dog kunne få adgang til boligen under ledsagelse af politiet.

Personkredsen

Bortvisning kan anvendes med henblik på generelt at beskytte personer mod vold i det fælles hjem og kan anvendes til beskyttelse af alle medlemmer af husstanden.

Alle myndige personer, der hører til den pågældende husstand, kan bortvises. Der vil således være mulighed for at bortvise såvel en mand, kvinde, voksne børn eller andre medlemmer af husstanden.

Formelle betingelser

Det følger af lovens § 5, at bortvisning samt tilhold og forbud i forbindelse hermed kan meddeles, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det.

Den forurettede skal i sager om samlivsrelaterede forbrydelser vejledes om muligheden for bortvisning og forespørges, om gerningsmanden begæres bortvist.

Bortvisning samt tilhold og forbud som følge af almene hensyn kan bl.a. besluttes, hvis der er begrundet formodning om, at den forurettedes passivitet eller modvilje skyldes frygt eller lignende, eller hvis forurettede er et umyndigt barn eller i øvrigt en person, der er ude af stand til at varetage egne interesser.

Materielle betingelser

Betingelserne for bortvisning fremgår af lovens § 2.

For det første er det ifølge § 2, nr. 1, en betingelse, at der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213, 216-262 a eller 266, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden.

Politiet har mulighed for at gribe ind i sager, både hvor der er begået aktuel kriminalitet, og hvor der alene er en trussel om simpel vold efter straffelovens § 244, selv om sådanne trusler efter § 266 ikke i sig selv er strafbare. Politiet har således efter denne del af bestemmelsen mulighed for at gribe ind på et tidligt tidspunkt, hvor bortvisning kan forhindre fremtidig vold mv.

For det andet er det efter § 2, nr. 2, en betingelse, at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt i nr. 1, f.eks. vold eller trusler (indikationskravet). Bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, om varetægtsfængsling i tilfælde af gentagelsesfare vil være vejledende ved fortolkningen af bortvisningsreglerne, idet betingelserne om gentagelsesfare i bortvisningsloven dog i højere grad vil kunne være opfyldt, selv om der kun er oplysning om et enkelt endnu ikke pådømt forhold.

Endelig indebærer § 2, nr. 3, som den trede betingelse, at bortvisning skal være proportional, dvs. at bortvisning ikke bør anvendes, hvis indgrebet vil stå i misforhold til den derved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til pågældendes husstand og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side. På grund af bortvisningens karakter vil spørgsmålet om indgrebets proportionalitet give anledning til særlige overvejelser, herunder i de tilfælde, hvor der er fællesbørn i husstanden, eller hvor den ene part driver sit erhverv fra husstanden. Der skal her foretages en helhedsvurdering af, om bortvisning i det konkrete tilfælde er et rimeligt indgreb.

Tidsmæssig udstrækning

Det fremgår af § 5, stk. 2, at der skal fastsættes en frist for den tidsmæssige udstrækning af bortvisningen, der ikke må overstige fire uger. Bortvisningen kan herefter forlænges i fire uger ad gangen, men det kræver, at der fortsat er en risiko for overgreb.

Forbuddet bør af hensyn til den bortviste ikke tidsmæssigt udstrækkes ud over, hvad der er nødvendigt. Ved afvejningen heraf skal der tages hensyn til, at bortvisningen ikke alene har til formål at forhindre overgreb mod personer i det fælles hjem, men også at skabe ro med henblik på en holdbar løsning på problemerne.

Sagsbehandling

En afgørelse om bortvisning er en forvaltningsretlig afgørelse, og forvaltningslovens regler om parts-høring, aktindsigt, skriftlighed, begrundelse og klagevejledning finder derfor anvendelse.

Det bør bl.a. fremgå af begrundelsen for afgørelsen af hensyn til hvilken person eller hvilke personer i husstanden, indgrebet foretages.

Forkyndelse

Afgørelse om bortvisning skal forkyndes for pågældende, jf. § 6, stk. 3, 1. og 2. pkt.

Ved forkyndelsen skal den bortviste vejledes om, at pågældende inden 14 dage efter forkyndelsen kan indbringe spørgsmålet for retten. Rigsadvokaturen har udarbejdet en "Vejledning til personer, der er bortvist fra hjemmet i medfør af lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.", der kan udleveres til den bortviste. Vejledningen er medtaget som bilag 2 til denne meddelelse.

Domstolsprøvelse

Anmodning om rettens prøvelse fremsættes over for politiet, og den bortviste har pligt til at meddele politiet en adresse og et eventuelt telefonnummer, hvortil indkaldelse til retsmøde kan meddeles, jf. § 7.

En anmodning om indbringelse for retten har ikke opsættende virkning, jf. § 6, stk. 4.

Politidirektøren skal inden 24 timer efter modtagelse af anmodningen forelægge sagen for retten. Retsmødet skal afholdes snarest muligt, og såfremt anmodningen om sagens indbringelse for retten er fremsat ved forkyndelsen af en førstegangsafgørelse om bortvisning, skal retsmøde holdes inden 5 dage, jf. § 9.

Politiet bør ved telefonisk henvendelse til retten søge at beramme sagen, mens pågældende fortsat befinder sig på politistationen, således at meddelelsen om retsmøde kan gives til den bortviste med det samme. Såfremt meddelelsen efterfølgende gives til den adresse eller det telefonnummer, som den bortviste har oplyst i medfør af § 7, er der ikke krav om egentlig forkyndelse.

Såfremt afgørelsen begæres indbragt for retten, skal der beskikkes en advokat for den bortviste, jf. § 8, stk. 1.

Den forurettede vil som udgangspunkt ikke blive involveret i sagens behandling i retten, idet sagen behandles uden umiddelbar bevisførelse på grundlag af det skriftlige materiale, der indgår i sagen. Såfremt forurettede undtagelsesvis skal afgive forklaring i retten, vil der dog kunne ske beskikkelse af en bistandsadvokat for forurettede, jf. § 8, stk. 2.

Sagen behandles mundtligt, og kan fremmes ved den bortvistes udeblivelse, såfremt den beskikkede advokat er til stede.

Underretning af andre myndigheder

Politidirektøren skal senest samtidig med en afgørelse om bortvisning underrette kommunen om sagen og skal endvidere sende de oplysninger og dokumenter i sagen til kommunen, der er nødvendige for de sociale myndigheders behandling af sagen, jf. lovens § 6, stk. 2.

Der er således en retlig forpligtelse for politidirektøren til at underrette de sociale myndigheder om bortvisningen. Dette skyldes, at afgørelser om bortvisning ofte udspringer af alvorlige sociale problemer, samlivsproblemer eller misbrugsproblemer mv., og hensigten er, at de sociale myndigheder underrettes så tidligt som muligt med henblik på iværksættelse af social støtte over for den ene eller begge parter.

Dette har endvidere sammenhæng med, at hensigten med at bortvise en person fra hjemmet er at give den forurettede tid og mulighed for at få indrettet sig på en sådan måde, at risikoen for overgreb varigt bringes til ophør. Dette kan enten være ved at afslutte forholdet eller ved at tilvejebringe et grundlag for genoptagelse af samlivet.

Hjælpeforanstaltningerne kan iværksættes over for såvel den forurettede som den bortviste og kan eksempelvis bestå i hjælp med at finde bolig eller iværksætte misbrugsbehandling, men det væsentligste formål med henvisningen til kommunen er, at der så hurtigt som muligt iværksættes hjælpeforanstaltninger med henblik på en varig løsning.

7.2.2. Tilhold og forbud

Reglerne om bortvisning suppleres i lovens § 3 af en regel om tilhold og forbud mod at opholde sig i et nærmere afgrænset område. Tilhold og forbud efter § 3 kan alene meddeles, hvis der samtidig sker bortvisning.

Indgrebet

Bortvisningsloven giver hjemmel til i tilknytning til en bortvisning at meddele et tilhold, dvs. en advarsel mod at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe bestemte personer, jf. § 3, stk. 1.

Bortvisningen kan endvidere suppleres med et geografisk bestemt tilhold, dvs. et forbud mod at opholde sig i et nærmere afgrænset område, jf. lovens § 3, stk. 2. Forbuddet kan omfatte et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller forurettedes arbejds- eller uddannelsessted. Det geografiske område, der er dækket af forbuddet, skal beskrives så præcist som muligt og bør alene dække et mindre område, hvor den forurettede almindeligvis færdes.

Betingelser

Der er ikke opstillet særlige betingelser for meddelelse af tilhold efter § 3, stk. 1, idet der allerede er opstillet restriktive betingelse for bortvisning, jf. ovenfor under punkt 7.2.1.

Hvorvidt en bortvisning skal kombineres med et tilhold, beror på en konkret vurdering af, hvad der er hensigtsmæssigt for at beskytte den forurettede.

For så vidt angår forbud efter § 3, stk. 2, gælder, at dette kan meddeles, hvis et tilhold efter stk. 1, ikke er tilstrækkeligt af hensyn til bortvisningens formål, og forbuddet ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

Klageadgang

Der er ikke adgang til særskilt at indbringe et tilhold eller et forbud efter bortvisningsloven for retten, men sådanne afgørelser vil kunne prøves i forbindelse med rettens prøvelse af en afgørelse om bortvisning.

En afgørelse om tilhold og forbud kan derimod påklages til den regionale statsadvokat, jf. § 12, stk. 2. Der er ingen frist for indgivelse af klagen.

7.2.3. Straf ved overtrædelse af bortvisning, tilhold eller forbud

Forsætlig overtrædelse af en bortvisning, et tilhold eller et forbud straffes med bøde eller fængsel i indtil 2 år, jf. § 11.

Der er således fastsat den samme strafferamme som ved overtrædelser af straffelovens § 265, jf. nedenfor.

På den baggrund, og da overtrædelser af bortvisningsloven er af samme karakter som overtrædelser af straffelovens § 265, kan anklagemyndighedens påstand om sanktionen følge påstandene i sager om overtrædelse af straffelovens § 265, jf. nærmere herom Rigsadvokatmeddelelse nr. 9/2005 om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffeloven.

Dog må overtrædelse af en afgørelse om bortvisning, som består af en indtrængen på bopælen i strid med bortvisningen, i almindelighed anses for at være af alvorligere karakter end en overtrædelse af en advarsel efter straffelovens § 265 eller et tilhold eller et forbud, jf. bortvisningslovens § 3. Der kan på den baggrund efter omstændighederne i sådanne tilfælde være grundlag for at nedlægge påstand om frihedsstraf i førstegangstilfælde.

7.3. Advarsel efter straffelovens § 265

Nærmere retningslinjer om behandlingen af sager om meddelelse af advarsler i henhold til straffelovens § 265 er fastsat i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990, der er medtaget som bilag 3 til denne meddelelse. Nedenfor gengives de væsentligste punkter i cirkulæreskrivelsen herunder med en vis ajourføring.

Indgrebet

Straffelovens § 265 giver mulighed for at meddele en advarsel mod at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe en anden person.

Advarsel kan anvendes i forbindelse med samlivsophævelse med henblik på at forhindre den ene parts kontakt til den tidligere ægtefælle eller samlever. Det er en advarsel til den pågældende om, at politiet ser alvorligt på hans eller hendes chikane mod den tidligere ægtefælle eller samlever mv.

§ 265 giver ikke hjemmel til at meddele forbud mod at indfinde sig på et nærmere bestemt geografisk område. Denne hjemmel findes alene i § 3 i bortvisningsloven, jf. ovenfor i afsnit 7.2.2., og kan alene meddeles i tilknytning til, at en person bortvises fra hjemmet, når parterne er samlevende.

Personkredsen

Det er en betingelse for meddelelse af advarsel efter straffelovens § 265, at parterne ikke er samlevende. Det er ikke af betydning, om parterne er skilt eller separeret eller har taget retlige skridt til at blive det, men parternes samliv skal være ophørt, når advarslen meddeles, og det må ikke forventes, at de vil finde sammen igen.

Et tilhold efter straffelovens § 265 kan således i modsætning til et tilhold efter bortvisningsloven anvendes over for personer, der ikke er samlevende med den person, som tilholdet skal beskytte.

Formelle betingelser

Det følger af § 12 i bortvisningsloven, at tilhold (advarsel), hvis overtrædelse er omfattet af straffelovens § 265, udstedes af politiet, når den, som tilholdet skal beskytte, anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det.

Der er således med bortvisningsloven indført en mulighed for, at politiet af egen drift kan udstede en advarsel efter straffelovens § 265 i situationer, hvor advarslen sigter mod at forebygge et alvorligt overgreb. Det er dermed forudsat, at adgangen til at meddele advarsel, uden at forurettede anmoder herom, vedrører tilfælde, hvor der er væsentlig risiko for, at den svage part udsættes for alvorlige overgreb, herunder vold eller voldtægt, eller hvor der foreligger risiko for overgreb mod børn.

Politiets mulighed for på eget initiativ at meddele en advarsel gælder således situationer, hvor der sigtes mod at forebygge et alvorligt overgreb, idet der f.eks. ikke kan antages at være et behov for at meddele advarsel til en person, der alene retter gentagne fredelige henvendelser til forurettede, medmindre forurettede finder, at henvendelserne er til gene. Endvidere kan det være relevant i tilfælde, hvor forurettede, f.eks. på grund af anden etnisk oprindelse end dansk, kan have vanskeligt ved at overskue konsekvenserne og betydningen af en advarsel og derfor er tilbageholdende med at fremsætte anmodning herom.

Materielle betingelser

Betingelserne for at meddele en advarsel fremgår ikke af straffelovens § 265.

Det fremgår af Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990 (bilag 3 til meddelelsen), at afgørelsen om at meddele tilhold skal træffes på grundlag af en konkret vurdering af samtlige faktiske og retlige forhold, der indgår i sagen.

Det fremgår endvidere, at muligheden for ved en advarsel efter straffelovens § 265 at beskytte forurettede bør udnyttes bedst muligt, og at politiet ikke skal være for tilbageholdende med at meddele en advarsel, når det f.eks. begæres af personer, der har været udsat for voldtægt, grovere vold eller trusler efter straffelovens § 266. Der er også mulighed for på politiets eget initiativ at meddele en advarsel, jf. ovenfor om de formelle betingelser.

Det er en betingelse for at meddele en advarsel, at pågældende aktuelt har gjort sig skyldig i en eller flere overtrædelser af den karakter, der er omfattet af advarslen. Det er ikke en betingelse, at politiet tidligere har været inddraget i sagen, men såfremt politiet tidligere har været indblandet i sagen på grund af episoderne, vil der ofte være et særligt behov for at skride ind med en advarsel.

Overtrædelserne kan have karakter af strafbare forhold som f.eks. trusler og ærekrænkelser, men omfatter også forhold, der ikke i sig selv er strafbare som f.eks. hyppige uønskede henvendelser. Der kan meddeles en advarsel, hvis pågældende har krænket forurettedes fred, og hvor henvendelserne, der ikke i sig selv er strafbare, kan opleves som ubehagelige og forstyrrende på grund af deres antal.

Tidsmæssig udstrækning

En advarsel efter straffelovens § 265 har gyldighed for 5 år, jf. § 265, 2. pkt. Advarslen kan dog begrænses til en kortere periode.

Sagsbehandling

En afgørelse om at meddele en advarsel er en forvaltningsretlig afgørelse, og reglerne om partshøring, skriftlighed, begrundelse og klagevejledning mv. finder derfor anvendelse.

Afgørelsen om at meddele en advarsel bør træffes af anklagemyndigheden, og en jurist bør allerede på et tidligt tidspunkt inddrages i sagen.

Forkyndelse

En advarsel efter straffelovens § 265 skal forkyndes for den, som advarslen retter sig mod, eller meddeles den pågældende ved dennes tilstedeværelse på politistationen.

Klageadgang og domstolsprøvelse

En meddelt advarsel kan i medfør af bortvisningslovens § 12, stk. 2, 1. pkt., påklages til den regionale statsadvokat. Der er ingen frist for indgivelse af klage til statsadvokaten.

En advarsel efter straffelovens § 265 kan endvidere prøves af domstolene. Dette kan gøres ved et selvstændigt søgsmål herom, jf. U2003.153H, eller under en efterfølgende straffesag vedrørende overtrædelse af tilholdet, jf. U1966.808H. Der er ikke krav om, at den administrative rekurs skal være udnyttet, jf. U1966.808H.

En uudnyttet administrativ klageadgang bortfalder ved rettens afgørelse. Klageren bør i stedet vejledes om muligheden for anke eller genoptagelse af dommen.

Indgives der en klage til statsadvokaten, mens sagen er under behandling ved domstolen, bør sagen behandles med fornøden hurtighed, idet gyldigheden af en advarsel kan vurderes administrativt helt frem til, at sagens realitet er afgjort ved retten.

Underretning af andre myndigheder

Politiet bør endvidere være opmærksom på muligheden for at inddrage de sociale myndigheder i advarselssager, således at der ydes en aktiv og socialt orienteret bistand til parterne på så tidligt et tidspunkt som muligt. Politiet bør således efter omstændighederne opfordre parterne til at henvende sig til de sociale myndigheder eller eventuelt af egen drift orientere disse myndigheder om sagen, jf. nærmere afsnit 5.4. ovenfor.

Straf ved overtrædelse af en advarsel efter straffelovens § 265

Overtrædelse af en advarsel efter straffelovens § 265 straffes med bøde eller fængsel i indtil 2 år.

Det fremgår af straffelovens § 275, at straffelovens § 265 er undergivet privat påtale, men at offentlig påtale kan ske, såfremt forurettede anmoder herom. Det følger endvidere af retsplejelovens § 720, stk. 2, 2. pkt., at en anmeldelse fra den berettigede skal anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen.

Hvis en advarsel efter straffelovens § 265 skal have den ønskede effekt, er det af afgørende betydning, at håndhævelsen af overtrædelser er effektiv og konsekvent. Der bør således rejses tiltale for overtrædelse af § 265, hvis der findes grundlag herfor, ligesom sagerne bør søges behandlet hurtigst muligt.

Om anklagemyndighedens påstand om straf i sager om overtrædelse af straffelovens § 265 henvises til Rigsadvokatmeddelelse nr. 9/2005 om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffeloven vedrørende den nævnte bestemmelse.

8. Ikrafttræden og ophævelse af tidligere udsendte retningslinjer

Retningslinjerne i denne meddelelse erstatter retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelse nr. 5/2000 om efterforskning af sager om vold i parforhold, der samtidig hermed ophæves.

Jørgen Steen Sørensen

Afskrift

Lov nr. 449 af 9. juni 2004, bortvisningsloven

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1 *Bortvisning m.v.*

§ 1. Ved bortvisning kan det forbydes en person over 18 år at opholde sig i sit hjem.

§ 2. En person kan bortvises, når

- 1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213 eller 266 eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden,
- 2) der efter det oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt under nr. 1, og
- 3) bortvisning ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

§ 3. Det kan forbydes den, der bortvises, at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe et medlem af husstanden (tilhold).

Stk. 2. Det kan endvidere forbydes den, der bortvises, at opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller et medlem af husstandens arbejds- eller uddannelsessted, når

- 1) et tilhold efter stk. 1 ikke er tilstrækkeligt af hensyn til bortvisningens formål og
- 2) forbuddet ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

§ 4. Politiet kan tilbageholde en person, der med rimelig grund antages at have optrådt på en måde, der indebærer en trussel om vold mod et medlem af personens husstand.

Stk. 2. For tilbageholdelsen gælder i øvrigt reglerne om anholdelse i retsplejelovens §§ 755-759 og § 760, stk. 1. Tilbageholdelsen kan ikke udstrækkes ud over 24 timer.

§ 5. Bortvisning samt tilhold og forbud i forbindelse hermed kan ske, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det.

Stk. 2. For bortvisning skal der fastsættes en frist, der ikke kan overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Fristens udløb angives i afgørelsen om bortvisning.

§ 6. Afgørelse om bortvisning og forbud efter §§ 2 og 3 træffes af politimesteren (politidirektøren).

Stk. 2. Politimesteren (politidirektøren) skal senest samtidig med en afgørelse om bortvisning underrette kommunen om sagen. Politimesteren (politidirektøren) skal endvidere sende oplysninger og dokumenter i sagen, herunder elektronisk lagrede data, der er nødvendige for de sociale myndigheders behandling af sagen, til kommunen.

Stk. 3. Den, der bortvises, kan inden 14 dage efter, at afgørelsen er forkyndt for den pågældende, kræve, at politimesteren indbringer afgørelsen for byretten på det sted, hvor boligen findes. Den pågældende skal vejledes om denne ret ved forkyndelsen. Sagen skal snarest muligt og senest inden 24 timer efter modtagelse af anmodningen forelægges for retten. Det samme gælder for afgørelser om forlængelse af bortvisning.

Stk. 4. Anmodning om indbringelse for retten har ikke opsættende virkning.

§ 7. Den, der kræver en afgørelse efter § 6 indbragt for retten (klageren), skal til politiet oplyse en adresse og et eventuelt telefonnummer, hvortil indkaldelse til retsmøde kan meddeles.

§ 8. Indbringes en afgørelse efter § 6 for retten, beskikkes der en advokat for klageren. Den beskikkede advokat har samme beføjelser som en forsvarer i en straffesag. Om salær og godtgørelse for udlæg til en beskikket advokat gælder samme regler som for beskikkede forsvarere, jf. retsplejelovens § 741.

Stk. 2. Der kan beskikkes en advokat for en forurettet, der skal afgive forklaring i retten. Reglerne i retsplejelovens §§ 741 c-741 e finder tilsvarende anvendelse.

§ 9. Retsmøde skal afholdes snarest muligt. Såfremt anmodningen om sagens indbringelse for retten fremsættes ved forkyndelsen af en førstegangsaftagelse om bortvisning, skal retsmøde afholdes inden 5 dage.

Stk. 2. Klageren har ret til at være til stede i retsmødet og udtale sig, medmindre retten finder, at dette af særlige grunde er nyttesløst eller skadeligt for den pågældende. Sagen kan behandles, selv om klageren udebliver, såfremt den beskikkede advokat er mødt.

Stk. 3. Retten træffer efter mundtlig forhandling afgørelse på grundlag af sagens dokumenter og en eventuel forklaring i retten fra klageren. Under særlige omstændigheder kan retten tillade yderligere bevisførelse.

Stk. 4. Rettens afgørelse træffes ved kendelse. Går afgørelsen ud på, at indgrebet godkendes, anføres i kendelsen de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne er opfyldt.

Stk. 5. Pålægges der den bortviste sagsomkostninger i en straffesag, der angår forhold, som har givet anledning til bortvisningen, pålægges det ved dommen i straffesagen tillige den bortviste at betale omkostningerne ved bortvisningssagen. Retten kan dog undtagelsesvis bestemme, at disse omkostninger helt eller delvis skal betales af statskassen, såfremt særlige omstændigheder taler for det.

§ 10. I øvrigt gælder retsplejelovens regler om strafferetsplejen.

Stk. 2. Med hensyn til erstatningskrav finder retsplejelovens § 1018 h anvendelse. Med hensyn til tilbageholdelse efter § 4 finder dog retsplejelovens § 1018 a anvendelse, når bortvisning ikke gennemføres eller godkendes.

§ 11. Den, der forsætligt overtræder et forbud efter § 1 eller et tilhold eller et forbud efter § 3, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1 påtales kun efter den forurettedes anmodning, medmindre almene hensyn kræver det.

Kapitel 2

Beføjelse til at meddele tilhold m.v.

§ 12. Tilhold, hvis overtrædelse er omfattet af straffelovens § 265, udstedes af politiet, når den, som tilholdet skal beskytte, anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det.

Stk. 2. Klage over tilhold, jf. stk. 1, skal indgives til den regionale statsadvokat. Det samme gælder tilhold og forbud efter § 3. Statsadvokatens afgørelse kan ikke påklages.

Kapitel 3

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 13. Loven træder i kraft den 1. juli 2004.

§ 14. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 9. juni 2004
Under Vor Kongelige Hånd og Segl

Margrethe R.
/Lene Espersen

Afskrift

Vejledning til personer, der er bortvist fra hjemmet i medfør af lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

Hvad er bortvisning?

Politiet kan ved bortvisning forbyde en person at opholde sig i sit hjem. I forbindelse med en bortvisning kan der ske tilbageholdelse hos politiet i indtil 24 timer. Politiet kan desuden forbyde den bortviste at kontakte eller forulempe medlemmer af husstanden (tilhold). Tilholdet kan om nødvendigt udvides til at omfatte et bestemt område, fx i nærheden af hjemmet, skole, arbejdsplads, uddannelsessted eller lignende.

Bortvisning har til formål at beskytte personer mod vold og overgreb i det fælles hjem. Indgrebet kan anvendes i tilfælde, hvor et eller flere medlemmer af den pågældende husstand trues af vold eller visse andre alvorlige forbrydelser.

Politiet kan bortvise, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller politiet selv skønner det nødvendigt.

Bortvisning betyder ikke, at du ikke længere er ejer eller lejer af din bolig.

Betingelser for bortvisning

Betingelserne for bortvisning at forbyde en person over 18 år at opholde sig i sit hjem fremgår af lovens § 1. Herefter kan politimesteren (politidirektøren) bestemme, at der skal ske bortvisning, når

- 1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213 eller 266 eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden,
- 2) der efter det oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt under nr. 1, og
- 3) bortvisning ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

Hvad må du?

Bortvisning betyder, at du skal forlade den fælles bolig og blive væk, indtil du får lov til at komme tilbage. Gør du ikke det, kan du straffes med bøde eller fængsel i indtil 2 år.

Bortvisning gælder i et tidsrum, der ikke kan overstige 4 uger. Bortvisningen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Varigheden af din bortvisning fremgår af politiets afgørelse.

Hvis du har brug for at afhente nødvendige personlige ejendele i hjemmet, skal du træffe nærmere aftale med politiet, der enten vil ledsage dig til boligen eller sørge for, at tingene bliver udleveret.

Straf

Overtrædelse af et forbud eller tilhold kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Hvordan klager jeg?

Hvis du vil klage, skal du give politiet besked inden 14 dage efter, at afgørelsen er forkyndt for dig. Det er byretten på det sted, hvor din bolig findes, der afgør klagen. Politiet skal vejlede dig om, hvordan du kan klage. Du skal til politiet oplyse en adresse og et eventuelt telefonnummer, hvortil indkaldelse til retsmøde kan meddeles.

Retterns behandling af din klage

Politiet skal snarest muligt og senest inden 24 timer efter modtagelse af klagen forelægge sagen for retten. Det samme gælder for afgørelser om forlængelse af bortvisning. Anmodning om indbringelse for retten har ikke opsættende virkning. D.v.s. at du indtil videre skal rette dig efter afgørelsen.

Retsmøde skal afholdes snarest muligt. Hvis anmodningen om sagens indbringelse for retten fremsættes ved forkyndelsen af en førstegangsafgørelse om bortvisning, skal retsmøde afholdes inden 5 dage. Du har ret til at være til stede i retsmødet og udtale dig, medmindre retten finder, at dette af særlige grunde er nyttesløst eller skadeligt for dig. Sagen kan behandles, selv om du udebliver, såfremt den beskikkede advokat er mødt.

Retten træffer efter mundtlig forhandling afgørelse på grundlag af sagens dokumenter og en eventuel forklaring i retten. Under særlige omstændigheder kan retten tillade yderligere bevisførelse. Retterns afgørelse træffes ved kendelse. Går afgørelsen ud på, at indgrebet godkendes, skal retten nærmere begrunde sin afgørelse.

Du kan appellere byrettens afgørelse til landsretten. Politimesteren har samme mulighed, hvis byretten ikke godkender politimesterens afgørelse.

Hvem kan hjælpe dig?

Politiet skal samtidig med en afgørelse om bortvisning underrette kommunen om sagen. Du kan derfor henvende dig til socialforvaltningen, hvis du har brug for hjælp.

Hvis du klager over politiets afgørelse til retten, skal der beskikkes en advokat for dig. Den beskikkede advokat har samme beføjelser som en forsvarer i en straffesag. Du kan komme til at betale for advokatombudsninger, hvis du senere bliver dømt i en straffesag om samme forhold.

Hvad kan der mere ske?

Hvis du har været voldelig, truende eller lignende, kan politiet udover at bortvise dig også rejse straffesag mod dig.

Samtidig med, at du bortvises, kan politiet forbyde dig på enhver måde at kontakte din familie (tilhold), eller forbyde, at du opholder dig i et bestemt område (geografisk bestemt tilhold). Du vil kunne se dette af afgørelsen.

Tilhold m.v. kan bruges, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller politiet skønner det nødvendigt.

Du kan klage over tilhold og geografisk begrænsede tilhold til den regionale statsadvokat. Statsadvokatens afgørelse er endelig.

Sagsomkostninger

Pålægges der den bortviste sagsomkostninger i en straffesag, der angår forhold, som har givet anledning til bortvisningen, pålægges det ved dommen i straffesagen tillige den bortviste at betale omkostningerne ved bortvisnings sagen. Retten kan dog undtagelsesvis bestemme, at disse omkostninger helt eller delvis skal betales af statskassen, såfremt særlige omstændigheder taler for det.

Erstatning i anledning af bortvisning

Finder retten, at bortvisningen var uberettiget, kan du rejse erstatningskrav. Kravet afgøres på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler.

Har du været uberettiget tilbageholdt i forbindelse med behandlingen af bortvisningssagen, har du krav på erstatning for den derved tilføjede skade. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, såfremt du selv har givet anledning til tilbageholdelsen.

Du skal fremsætte dit krav om erstatning inden 2 måneder efter rettens afgørelse eller bortvisningen/tilbageholdelsens ophør. Kravet skal fremsættes over for den regionale statsadvokat.

Er du i tvivl?

Er du i tvivl om, hvad du må eller ikke må, kan du eventuelt spørge dig til råds hos politiet.

Afskrift

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990 til politimestrene (politidirektøren i København) om behandlingen af sager om meddelelse af advarsler i henhold til straffelovens § 265

Advarsler (polititilhold) udstedes med hjemmel i straffelovens § 265. Efter denne bestemmelse kan politiet meddele en person advarsel (forbud) mod at krænke en andens fred ved at trænge sig ind på vedkommende, forfølge vedkommende med skriftlige (eller telefoniske) henvendelser eller på anden lignende måde forulempe ham eller hende.

Advarselssager er omtalt i kapitel 7 i Betænkning nr. 1102/87 om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, der er afgivet af et af Justitsministeriet i 1983 nedsat udvalg.

På baggrund af udvalgsbetænkningen er der ved lov nr. 730 af 7. december 1988, der trådte i kraft den 1. januar 1989, gennemført bestemmelser bl.a. om advokatbistand til forurettede i voldssager. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, har Justitsministeriet givet tilsagn om at fastsætte nærmere administrative retningslinier for politiets behandling af sager vedrørende polititilhold.

Formålet med disse administrative retningslinier er at samle reglerne om politiets behandling af disse sager af hensyn til overskueligheden og den ensartede behandling af sagerne. Det tilstræbes i den forbindelse, at den administrative praksis i sager om meddelelse af advarsler tilrettelægges således, at denne mulighed for at beskytte forurettede udnyttes bedst muligt. Som følge heraf skal det fremhæves, at politiet ikke bør være for tilbageholdende med at give tilhold, når det f.eks. begæres af personer, der har været udsat for voldtægt, grovere vold, eller trusler efter straffelovens § 266.

Betingelserne for meddelelse af advarsel.

De materielle betingelser for at meddele en advarsel fremgår ikke af straffeloven, og afgørelsen beror derfor i vidt omfang på politiets skøn. Afgørelserne skal således træffes på grundlag af en konkret vurdering af samtlige faktiske og retlige forhold, der indgår i sagen. De konkrete sager kan være af meget forskellig karakter, og der kan derfor alene fastsættes enkelte vejledende retningslinier for skønnet. Politiet bør imidlertid som tidligere anført i tvivlstilfælde ikke være for tilbageholdende med at meddele en advarsel.

Meddelelse af en advarsel forudsætter, at indklagede allerede har gjort sig skyldig i en eller flere krænkelser af den karakter, som omfattes af advarslen. Der kan således ikke gives advarsler i situationer, hvor der intet er sket mellem parterne, men hvor den ene part blot tror, at den anden part på et senere tidspunkt eventuelt vil foretage handlinger, der kan begrunde, at der meddeles en advarsel. Det er på den anden side ikke nødvendigt, at episoder har været anmeldt til eller efterforsket af politiet. Har politiet imidlertid tidligere været indblandet i sagen på grund af episoderne, vil der ofte være et særligt behov for at skride ind med en egentlig advarsel. Dette gælder navnlig, hvis en tidligere begæring om meddelelse af en advarsel er afslået, samtidig med at det er tilkendegivet parterne, at sagen kan tages op på ny, hvis der finder nye forulempelser sted.

Fredskrænkelserne kan efter omstændighederne indebære overtrædelser af andre bestemmelser i straffeloven. Krænkelserne har imidlertid ofte karakter af henvendelser, der ikke i sig selv er strafbare eller truende, foruroligende, fornærmelige, fysisk forulempende eller lignende. I sådanne tilfælde, hvor det hovedsageligt er henvendelsernes antal, der bevirker, at de opleves som ubehagelige eller forstyrrende, skal der i almindelighed foreligge flere fredskrænkelser, der er foregået over en vis periode, førend tilhold meddeles. Der kan desuden tages hensyn til sandsynligheden for, at krænkelserne fortsætter, hvis der ikke gribes ind.

En enkelt ophidset episode vil som oftest ikke udgøre et tilstrækkeligt grundlag for at meddele en advarsel, medmindre det er af betydelig grovhed. Som omtalt ovenfor bør politiet således ikke være tilbageholdende med at meddele advarsler i tilfælde, hvor forurettede har været udsat for voldtægt,

vold af en vis grovhed eller trusler efter straffelovens § 266. Hvis forurettede nærer frygt for, at gerningsmanden vil vende tilbage, bør der ikke stilles for strenge krav med hensyn til vurderingen af sandsynligheden herfor.

Meddelelse af en advarsel forudsætter, at parterne ikke allerede har fundet sammen igen eller ventes at ville gøre det, og at der således fortsat antages at kunne forekomme krænkelser, der kan danne grundlag for, at man fra det offentlige side direkte modarbejder kontakt mellem dem. Om denne betingelse er opfyldt, afgøres på grundlag af en vurdering af samtlige faktiske og retlige forhold, der indgår i den pågældende konkrete sag. Det er således ikke udelukket at meddele en advarsel i tilfælde af, at der f.eks. i et ægteskab ikke er indgivet separations- eller skilsmissebegæring, at samlivet på gerningstidspunktet ikke var ophævet, eller at indklagede har samværsret med børn, der bor hos forurettede. Også i denne forbindelse vil krænkelsernes grovhed kunne tillægges betydning. Det er derimod naturligtvis en afgørende forudsætning, at parternes samliv er ophørt på det tidspunkt, hvor advarslen meddeles.

Personer, der må anses for at være omfattet af straffelovens § 16, vil efter omstændighederne kunne meddeles en advarsel i medfør af straffelovens § 265.

Vejledning til voldtægts- og volds ofre om muligheden for meddelelse af advarsel.

Forurettede i en voldtægts- eller voldssag vil efter overgrebet ofte være bange for, at gerningsmanden på ny vil forbryde sig imod ham eller hende. Uanset om der på det pågældende tidspunkt kan tages stilling til, om der skal rejses tiltale, bør politiet derfor i forbindelse med efterforskningen af sådanne sager efter omstændighederne gøre forurettede opmærksom på muligheden for, at der eventuelt kan meddeles gerningsmanden en advarsel. En sådan vejledning bør navnlig gives i tilfælde, hvor der - f.eks. fordi parterne tidligere har levet sammen eller på anden måde stået hinanden nær - er grund til at antage, at gerningsmanden på ny vil opsøge forurettede.

Samarbejde med de sociale myndigheder.

Politiet bør være opmærksom på muligheden for at inddrage de sociale myndigheder i advarselssager, således at der ydes en aktiv og socialt orienteret bistand til parterne på et så tidligt tidspunkt som muligt. Politiet bør således efter omstændighederne opfordre parterne til at henvende sig til de sociale myndigheder eller eventuelt af egen drift orientere disse myndigheder om sagen. Det forudsættes i den forbindelse, at en eventuel videregivelse af oplysninger til de sociale myndigheder sker i overensstemmelse med forvaltningslovens § 28, det vil sige som udgangspunkt med samtykke fra de pågældende parter, og såfremt samtykke ikke foreligger da kun i form af en kort oplysning i neutral form om, at de pågældende har været i kontakt med politiet og skønnes at have behov for social bistand.

Hurtig sagsbehandling.

Sager angående meddelelse af en advarsel bør - navnlig af hensyn til forurettede - behandles med fornøden hurtighed og effektivitet. I tilfælde, hvor sagen ikke kan forventes afsluttet inden kortere tid, bør forurettede af politiet underrettes om, hvad der sker i sagen, og hvornår en afgørelse kan ventes at foreligge.

Det centrale Kriminalregister.

Hvis det som begrundelse for en begæring om meddelelse af en advarsel angives, at indklagede har begået vold eller fremsat trusler, bør der omgående fra Det centrale Kriminalregister indhentes oplysninger om den pågældendes fortid, medmindre begæringen er åbenbart grundløs.

I tilfælde, hvor der meddeles en advarsel, skal dette indberettes til kriminalregisteret.

Forvaltningsloven.

Advarselssager skal behandles i overensstemmelse med reglerne i lov nr. 571 af 19. december 1985 (forvaltningsloven), jf. punkt 87 i Justitsministeriets vejledning om forvaltningsloven, hvortil der i øvrigt henvises. Det fremhæves i den forbindelse navnlig,

at parterne i en advarselssag har ret til aktindsigt i sagen efter de almindelige regler i forvaltningslovens kapitel 4 med de begrænsninger, der følger af lovens undtagelsesbestemmelser,

at hvis en af parterne i advarselssagen ikke kan antages at være bekendt med, at politiet er i besiddelse af bestemte oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, der er til ugunst for den pågældende part og af væsentlig betydning for sagens afgørelse, må der som udgangspunkt ikke træffes afgørelse i sagen, før der er foretaget partshøring, jf. nærmere forvaltningslovens kapitel 5,

at politiets afgørelse i sagen, når afgørelsen meddeles skriftligt, skal være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. Efter forvaltningslovens § 24 skal afgørelser dels indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet, dels angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønnet. Endvidere skal begrundelsen indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen. Den, der har fået en afgørelse meddelt mundtligt, bør om fornødent have vejledning om afgangens til at forlange en skriftlig begrundelse, jf. nærmere forvaltningslovens kapitel 6, og

at der skal gives klagevejledning i advarselssager i overensstemmelse med forvaltningslovens kapitel 7, såvel når der meddeles advarsel, som i tilfælde hvor begæringen afslås.

Manglende overholdelse reglerne om aktindsigt, partshøring eller begrundelse vil efter omstændighederne kunne føre til, at afgørelsen i sagen bliver ugyldig. Det bør fremgå af politirapporterne eller afgørelserne i sagen, at de nævnte regler er iagttaget.

Advarslen form og indhold.

Advarslen skal formuleres på en sådan måde, at advarslen efter sin ordlyd ikke rækker ud over, hvad der er strafbart i henhold til straffelovens § 265. Således bør ordet "lignende" ikke udelades i vendingen "på anden lignende måde". Som udgangspunkt bør advarsler formuleres i overensstemmelse med lovbestemmelsens ordlyd, dog eventuelt med tilføjelse af "telefoniske henvendelser", ligesom det i den enkelte sag kan være hensigtsmæssigt at medtage en præcisering af den forulempelsestype, der har givet anledning til advarslen, navnlig hvor det drejer sig om forulempelser "på anden lignende måde".

Advarsler kan efter omstændighederne begrænses til bestemte former for henvendelser til forurettede.

Der er ikke i straffelovens § 265 hjemmel til at meddele en person en advarsel om ikke at indfinde sig på et nærmere bestemt geografisk område. Derimod kan man f.eks. godt meddele en person en advarsel mod at krænke freden hos de ansatte i private virksomheder og offentlige institutioner.

Advarslen indføres i sin fulde ordlyd i politiprotokollen, der tillige skal indeholde en begrundelse for afgørelsen samt klagevejledning. Det bør anføres i protokollen, at overtrædelse af advarslen i henhold til straffelovens § 265 straffes med bøde eller hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 måneder, og at advarslen har gyldighed i 5 år. Der kan dog, hvis sagens omstændigheder tilsiger det, fastsættes en kortere gyldighedsperiode end 5 år.

Underretning til parterne om sagens afgørelse.

Parterne bør straks underrettes, når politiet har truffet afgørelse i sagen.

Det bør tilstræbes, at indklagede er tilstede, når der meddeles en advarsel. Den pågældende har imidlertid ikke mødepligt og kan ikke anholdes og bringes til stede.

Såfremt indklagede er til stede underskriver vedkommende politiprotokollen. Hvis indklagede ikke er til stede forkyndes politiprotokollen for indklagede personligt, idet politiet - under en eventuel straffesag - skal bevise, at den pågældende har haft det fornødne forsæt til at overtræde advarslen. I alle tilfælde indskræpes indklagede - om muligt - betydningen af advarslen og de strafferetlige konsekvenser af en overtrædelse af denne.

Udskrift af politiprotokollen udleveres snarest til parterne.

Behandlingen af sager om overtrædelser af advarsler.

Sager om overtrædelser af advarsler er som udgangspunkt undergivet privat påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 1. Den praktiske hovedregel er imidlertid, at sagerne efter anmodning fra den forurettede rejses af det offentlige, jf. straffelovens § 275, stk. 2, og sagerne behandles i så fald som politisager, jf. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. Forurettede skal have vejledning om, at offentlig påtale kan ske efter anmodning herom fra den pågældende.

Sager angående overtrædelser af advarsler bør - navnlig af hensyn til forurettede - behandles med fornøden hurtighed og effektivitet. Det bør ved sagernes behandling tilstræbes, at straffesagen kommer til at virke som en indskræpelse af advarslen.

Forurettede skal have vejledning om adgangen til at klage til vedkommende regionale statsadvokat i tilfælde, hvor en anmeldelse mod indklagede for overtrædelse af advarslen ikke fører til, at der rejses tiltale.

Ophævelse af tidligere cirkulæreskrivelser.

Denne cirkulæreskrivelse erstatter Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 9. april 1942 angående udlevering af genpart af tilhold efter straffelovens § 265 og Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 1. august 1957 angående behandlingen af sager om advarsel i henhold til straffelovens § 265.

Hans Engell
/Johan Reimann

Afskrift

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 18. februar 2003 om ny landsdækkende ordning vedrørende tilbud om overfaldsalarmer til voldsramte kvinder mv.

1. Som led i regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder, der blev fremlagt den 8. marts 2002, blev det besluttet at iværksætte en række initiativer for at forbedre støtten til volds-ofrene bl.a. med henblik på generelt at højne trygheden og dermed livskvaliteten for ofrene.

På baggrund af de positive erfaringer med tilbud om overfaldsalarmer til voldstruede kvinder, der i begrænset omfang har eksisteret i privat regi i dele af landet, blev det i den forbindelse bl.a. besluttet at etablere et landsdækkende tilbud om overfaldsalarmer. I handlingsplanen er som målgruppe for et sådant tilbud peget på kvinder, der har været udsat for vold fra tidligere samlever eller ægtefæller, og som er i en risiko for på ny at blive udsat for vold begået af de samme personer.

Det er i handlingsplanen forudsat, at alarmsystemet ved aktivering kan videresende offerets position direkte til en alarmcentral, der herefter kan videresende alarmen til den nærmeste politistation.

2. Rigspolitechefen har på den anførte baggrund indgået aftale med Falck Securitas om levering og drift af et antal af sådanne overfaldsalarmer. Der er tale om en mobiltelefon med stedpositionering (GPS), som kan etablere umiddelbar kontakt til Falck Securitas' vagtcentral og viderestilles til vedkommende politikreds med positionsangivelse, og som endvidere kan etablere direkte kontakt til alarm 112.

Der vil af Rigspolitechefen blive udsendt nærmere orientering om alarmsystemet og administrationen heraf.

3. Som ovenfor anført er ordningen med overfaldsalarmer som udgangspunkt rettet mod kvinder, der har været udsat for vold fra en tidligere samlever eller ægtefælle, og hvor der foreligger en særlig risiko for nye voldelige overfald mod den pågældende.

Et tilbud om en overfaldsalarm vil formentlig navnlig være aktuelt, hvor kvinden i forbindelse med samlivsophør har indgivet begæring om, at den tidligere samlever eller ægtefælle i medfør af straffelovens § 265 meddeles en advarsel (tilhold), og hvor der dels foreligger oplysninger om tidligere voldsforhold, dels foreligger oplysninger, som indebærer, at der må antages at være en særlig risiko for nye voldelige overfald.

Efter omstændighederne vil der endvidere kunne være grundlag for at tilbyde en overfaldsalarm i andre tilfælde, hvor der – f.eks. på grundlag af tidligere fremsatte trusler – må antages at foreligge en særlig risiko for, at den pågældende kan blive udsat for et voldeligt overfald.

Det vil bero på en konkret vurdering, om der i det enkelte tilfælde foreligger en sådan trussel rettet mod den pågældende, at der som tryghedsskabende og præventiv foranstaltning bør tilbydes en overfaldsalarm.

Det skal understreges, at den nye ordning med overfaldsalarmer iværksættes med udgangspunkt i regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder, men at dette selvsagt ikke vil være til hinder for, at en overfaldsalarm – under tilsvarende betingelser – kan tilbydes mænd.

4. Det forudsættes, at overfaldsalarmer løbende skal kunne tilbydes de personer, der må antages at kunne være mest udsat for risiko for voldelige overfald. Det skal derfor også understreges, at en overfaldsalarm er en midlertidig foranstaltning, og at der derfor løbende og senest efter 3 måneder bør foretages en vurdering af, om grundlaget for et tilbud om en sådan alarm fortsat er til stede.

Det forudsættes endvidere, at politiet nøje orienterer modtageren om brugen af overfaldsalarmer og om Falcks og politiets håndtering af eventuelle alarmer.

Justitsministeriet, den 18. februar 2003
Lennart Lindblom

Afskrift

Rigspolitiets skrivelse af 23. august 2007 om overordnet strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser

1. Indledning

Vold i samlivsforhold er et område, som politikredsene bør have meget stor fokus på. Der er ofte tale om sager, der kan udvikle sig meget alvorligt for offeret, og hvor offeret i mange tilfælde ikke ser sig i stand til eller har mulighed for at sikre sig imod, at situationen forværres.

Det er derfor vigtigt, at disse sager håndteres målrettet og professionelt også med henblik på rettidig forebyggelse. På den baggrund er det for at styrke indsatsen over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser fundet rigtigt at udarbejde en overordnet strategi for, hvordan politikredsene i samarbejde med andre relevante myndigheder skal behandle dette område. Strategien er udarbejdet i samarbejde med Rigsadvokaten og efter drøftelse med politikredsene.

Alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser skal i denne sammenhæng forstås som straffelovsovertrædelser af personfarlig karakter begået overfor en samlever, en tidligere samlever eller en person, til hvem gerningsmanden har haft en tilsvarende tæt relation. Der vil typisk være tale om trusler eller vold, men der kan også være tale om seksuelle overgreb.

Formålet med strategien er at intensivere indsatsen over for denne type forbrydelser, herunder ved at styrke samarbejdet med sociale myndigheder og sundhedsvæsen.

De centrale elementer i strategien er:

- Etablering af særlige enheder i politikredsene med henblik på at tilvejebringe og udvikle et højt fagligt kompetenceniveau
- Udbygning af samarbejdet mellem politi, sociale myndigheder og sundhedsvæsen
- Effektiv anvendelse af reglerne om bortvisning og tilhold.

2. Straffesager vedrørende vold og trusler mv. i parforhold

2.1. De gældende retningslinier

I Rigsadvokatmeddelelse nr. 5/2000 er der fastsat retningslinier om efterforskning og tiltalerejsning i sager om vold i parforhold.

I meddelelsen er bl.a. anført, at det ikke alene bør bero på den forurettede, om der fra samfundets side skal gribes ind over for vold.

På den baggrund er det fastsat, at politiet skal indlede efterforskning, ikke blot når der foreligger en anmeldelse fra en af parterne, men også når politiet tilkaldes i forbindelse med uoverensstemmelser mellem parterne, og der foreligger en formodning om, at den ene af parterne har været udsat for vold begået af den anden. I disse tilfælde bør politiet på stedet begynde en efterforskning i sagen, herunder ved indledende afhøring af forurettede og sigtede.

Herudover er det i meddelelsen anført, at politiet i videst muligt omfang bør vejlede den forurettede om den videre behandling af sagen, ligesom politiet skal vejlede om muligheden for advokatbistand til den forurettede, muligheden for erstatning og om muligheden for at henvende sig til en offerrådgivning.

Meddelelsen indeholder endvidere nærmere retningslinier om tiltalerejsning. Det er i den forbindelse fastsat, at en sag som udgangspunkt ikke bør opgives alene med den begrundelse, at det formodes, at forurettede vil nægte at afgive vidneforklaring. I disse tilfælde må det overvejes, om sagen kan gen-

nemføres til domfældelse på grundlag af de øvrige beviser i sagen, eller om der i sager om grovere vold over for retten bør fremsættes anmodning om, at det pålægges forurettede at afgive vidneforklaring.

2.2. Initiativer med henblik på at styrke behandlingen af straffesager om vold og trusler i parforhold

Med henblik på at undgå, at trusler eller vold i parforhold udvikler sig til mere alvorlig vold eller drab, er det af stor betydning, at sager om trusler og vold i parforhold efterforskes, og at der rejses tiltale, hvis der findes grundlag herfor. For at styrke efterforskningen og retsforfølgningen i sager om vold mv. i parforhold vil der ved den kommende revision af Rigsadvokatmeddelelse nr. 5/2000 blive fastsat yderligere retningslinier for efterforskning og tiltalerejsning i sager om samlivsrelaterede forbrydelser, som kan bidrage til, at disse sager strafforfølges.

3. Etablering af særlige enheder i politikredsene

I hver politikreds skal der udpeges et antal ressourcepersoner, som kan indgå i en særlig enhed, hvis funktion er at varetage opgaver af rådgivende, koordinerende og opfølgende karakter vedrørende alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser.

Der skal udarbejdes en handlingsplan for indsatsen i politikredsen over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser, herunder for etablering af et tæt og rettidigt samarbejde med andre relevante myndigheder mv. på området, jf. afsnit 4.

Den særlige enhed bør snarest modtage alle relevante oplysninger og rapporter på området fra politikredsens forskellige afdelinger og underrettes løbende om status i de enkelte sager.

Enheden vurderer i den forbindelse behovet for underretning af de sociale myndigheder – enten på grundlag af parternes samtykke, eller fordi videregivelsen i øvrigt må anses for berettiget.

Den særlige enhed påser, at der tilstrækkelig hurtigt tilbydes fornøden rådgivning og om nødvendigt iværksættes passende beskyttelsestiltag i forhold til ofre og potentielle ofre i forbindelse med alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser.

Det skal således bl.a. sikres, at der tilbydes assistance med henblik på eventuel kontakt til krisecenter og voldtægtscenter samt udleveres kontaktoplysninger til politiet, medmindre dette helt åbenbart er unødvendigt.

Endvidere bør enheden i den forbindelse overveje behovet for særlige beskyttelsesforanstaltninger som f.eks. meddelelse af polititilhold, udlevering af overfaldsalarmer og/eller anvendelse af reglerne om bortvisning, jf. afsnit 5.

Den særlige enhed har tillige en opgave med at sikre, at der rådgives om muligheden for at rette henvendelse til den lokale offerrådgivning. Det landsdækkende net af lokale og uafhængige offerrådgivninger kan bl.a. tilbyde gratis rådgivning til ofre og pårørende efter samlivsrelateret kriminalitet og kan endvidere assistere som personlig bisidder ved en eventuel retssag. Offerrådgivningen er anonym, og rådgiverne er pålagt tavshedspligt.

Endelig skal den særlige enhed påse, at forurettede er tilstrækkelig vejledt om mulighederne for at få beskikket en bistandsadvokat.

4. Udbygning af samarbejdet med sociale myndigheder og sundhedsvæsen

I hver politikreds bør der tages initiativ til etablering af et fast samarbejdsforum med deltagelse af politiets særlige enhed, sociale myndigheder og sundhedsvæsen. Andre myndigheder og organisationer kan efter omstændighederne inddrages i dette samarbejde.

Formålet med samarbejdet er løbende at drøfte såvel generelle som konkrete problemstillinger af fælles interesse, som har betydning for henholdsvis den sociale, den sundhedsmæssige og den politimæssige indsats i relation til alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser.

Som led i dette samarbejde bør der løbende drøftes sager, hvor de deltagende myndigheder mv. har været involveret, og hvor der er begået en samlivsrelateret forbrydelse, eller der skønnes at være risiko for, at en sådan forbrydelse vil blive begået, herunder med henblik på at udveksle oplysninger om iværksatte foranstaltninger og at identificere sager, hvor der er behov for en opsøgende indsats.

En opsøgende indsats kan f.eks. have til formål at indskærpe eventuelle strafferetlige konsekvenser og søge at foretage en vurdering af, om den pågældende kan tænkes fortsat at ville udøve vold mv. samt tilbyde iværksættelse af sociale eller sundhedsmæssige støttetiltag og hjælpeforanstaltninger over for såvel potentielle gerningsmænd som ofre.

I forbindelse med samarbejdet med andre myndigheder er det af afgørende betydning, at myndighederne udveksler relevante oplysninger. Hjemlen til at udveksle oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold i relation til det kriminalitetsforebyggende samarbejde fremgår bl.a. af retsplejelovens § 115, hvorefter der kan videregives oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende arbejde.

I forbindelse med udveksling af oplysninger bør der lægges vægt på, at udvekslingen gennemføres på en måde, som ikke vil være egnet til at vanskeliggøre varetagelsen af f.eks. sociale eller sundhedsmæssige opgaver.

5. Ensartet og effektiv anvendelse af reglerne om bortvisning og tilhold

5.1. Indledning

Politiet kan med hjemmel i straffelovens § 265 udstede en advarsel om, at en person ikke må trænge sig ind på en anden, forfølge den pågældende med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe den pågældende. Overtrædelse af advarslen straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. Advarsel anvendes bl.a. i sager, hvor en person chikanerer en tidligere ægtefælle eller partner.

Endvidere følger det af lov nr. 449 af 9. juni 2004 (bortvisningsloven), at politiet under nærmere angivne betingelser kan bortvise en person fra hjemmet. Politiet kan samtidig forbyde den pågældende at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe et medlem af husstanden (tilhold), ligesom det kan forbydes den, der bortvises, at opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller et medlem af husstandens arbejds- eller uddannelsessted. Overtrædelse af bortvisningen eller tilholdet straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Afsnit 5.2. og 5.3. nedenfor indeholder en kort gennemgang af reglerne om tilhold og bortvisning, herunder tilhold efter bortvisningsloven. I afsnit 5.4. beskrives de initiativer, som vil blive iværksat med henblik på en ensartet og effektiv anvendelse af reglerne om tilhold og bortvisning.

5.2. Tilhold efter straffelovens § 265

Straffelovens § 265 har følgende ordlyd:

"§ 265. Den, der krænker nogens fred ved trods forud af politiet given advarsel at trænge ind på ham, forfølge ham med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe ham, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. En af politiet meddelt advarsel har gyldighed for 5 år."

Straf for overtrædelse af straffelovens § 265 forudsætter, at politiet har meddelt den pågældende en advarsel. De materielle betingelser for at meddele advarsel fremgår ikke af straffelovens § 265, men Justitsministeriet har i cirkulæreskrivelse af 12. februar 1990 om behandlingen af sager om meddelelse af advarsel fastsat vejledende retningslinier for meddelelse af advarsel.

§ 265 giver ikke hjemmel til at meddele forbud mod at indfinde sig på et nærmere bestemt geografisk område, men denne hjemmel findes i § 3 om tilhold i bortvisningsloven, jf. nedenfor i afsnit 5.3.

En advarsel efter § 265 udstedes af politiet. Indtil bortvisningsloven i 2004 var det antaget, at meddelelse af en advarsel efter straffelovens § 265 forudsatte en anmodning fra den forurettede. Det følger nu af § 12 i bortvisningsloven, at tilhold efter straffelovens § 265 udstedes af politiet, når den, som tilholdet skal beskytte, anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det. Det er dog forudsat, at adgangen til at meddele advarsel uden forurettedes anmodning reserveres til tilfælde, hvor der er væsentlig risiko for, at den svage part udsættes for alvorlige overgreb, herunder vold eller voldtægt, eller risiko for overgreb mod børn.

Tilhold kan således anvendes i forbindelse med samlivsophævelse med henblik på at forhindre den ene parts kontakt til den tidligere ægtefælle eller samlever. Det er en advarsel til den pågældende om, at politiet ser alvorligt på hans eller hendes chikane mod den tidligere ægtefælle eller samlever mv.

Hvis en advarsel efter straffelovens § 265 skal have den ønskede effekt, er det af afgørende betydning, at håndhævelsen af overtrædelser er effektiv og konsekvent. Der bør således rejses tiltale for overtrædelse af § 265, hvis der findes grundlag herfor, ligesom sagerne bør søges behandlet hurtigt ved domstolene.

5.3. Bortvisning og tilhold

Ved lov nr. 449 af 9. juni 2004, der trådte i kraft den 1. juli 2004, er der fastsat regler om bortvisning og tilhold.

Bortvisning indebærer, at en person over 18 år forbydes at opholde sig i sit hjem, jf. lovens § 1. Formålet med reglerne om bortvisning er at give politiet mulighed for i visse tilfælde at bortvise en voldelig eller truende person mv. fra det fælles hjem i en periode med henblik på at hindre (yderligere) vold mv. mod andre medlemmer af husstanden, og således at det som udgangspunkt bør være den voldelige eller truende person og ikke de forurettede, der om fornødent skal forlade hjemmet.

Betingelserne for bortvisning fremgår af lovens § 2, der har følgende ordlyd:

"§ 2. En person kan bortvises, når

- 1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213 eller 266 eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden,
- 2) der efter det oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt under nr. 1, og
- 3) bortvisning ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side."

Bestemmelsen indeholder således de tre betingelser, der skal være opfyldt, for at bortvisning kan ske.

For det første er det ifølge § 2, nr. 1, en betingelse, at der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en af de opregnede overtrædelser af straffeloven (1. led), eller at den pågældende har optrådt på en måde, der indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden (2. led). 1. led i bestemmelsen forudsætter, at der er tale om allerede begået aktuel kriminalitet. 2. led giver mulighed for at meddele bortvisning, selv om der ikke er begrundet mistanke om, at der aktuelt er begået en

lovovertrædelse. Dette led i bestemmelsen indebærer, at bortvisning også vil kunne ske ved trusler om simpel vold efter straffelovens § 244, selv om sådanne trusler efter § 266 ikke i sig selv er strafbare. Politiet har således efter denne del af bestemmelsen mulighed for at gribe ind på et tidligt tidspunkt, hvor bortvisning kan forhindre fremtidig vold mv.

For det andet er det efter § 2, nr. 2 en betingelse, at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt i nr. 1, f.eks. vold eller trusler (indikationskravet). Bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, om varetægtsfængsling i tilfælde af gentagelsesfare vil være vejledende ved fortolkningen af bortvisningsreglerne.

Endelig indebærer § 2, nr. 3, som den tredje betingelse, at bortvisning skal være proportional, dvs. at bortvisning ikke bør anvendes, hvis indgrebet vil stå i misforhold til den derved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til pågældendes husstand og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side. På grund af bortvisningens karakter vil spørgsmålet om indgrebets proportionalitet give anledning til særlige overvejelser, herunder i de tilfælde, hvor der er fællesbørn i husstanden.

Reglerne om bortvisning suppleres i lovens § 3 af en regel om tilhold, der har følgende ordlyd:

"§ 3. Det kan forbydes den, der bortvises, at trænge sig ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe et medlem af husstanden (tilhold).

Stk. 2. Det kan endvidere forbydes den, der bortvises, at opholde sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller et medlem af husstandens arbejds- eller uddannelsessted, når

- 1) et tilhold efter stk. 1 ikke er tilstrækkeligt af hensyn til bortvisningens formål, og
- 2) forbuddet ikke vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side."

Tilhold efter § 3 kan således alene meddeles, hvis der samtidig sker bortvisning.

I modsætning til tilhold efter straffelovens § 265 giver bestemmelsen om tilhold i bortvisningsloven hjemmel til, at en afgørelse om bortvisning udover et almindeligt tilhold kan suppleres med et geografisk bestemt tilhold, dvs. et tilhold f.eks. mod, at den person, der er bortvist, opholder sig i et nærmere afgrænset område i nærheden af boligen eller forurettedes arbejds- eller uddannelsessted.

Det følger af lovens § 5, at bortvisning samt tilhold og forbud i forbindelse hermed kan ske, når et medlem af husstanden anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det. Bortvisning mv. som følge af almene hensyn kan bl.a. ske, hvis der er begrundet formodning om, at den forurettedes passivitet eller modvilje skyldes frygt eller lignende.

Politidirektøren skal senest samtidig med en afgørelse om bortvisning underrette kommunen om sagen og skal endvidere til kommunen sende oplysninger og dokumenter i sagen, der er nødvendige for de sociale myndigheders behandling af sagen, jf. lovens § 6, stk. 2. Der er således en retlig forpligtelse for politidirektøren til at underrette de sociale myndigheder om bortvisningen. Dette skyldes, at afgørelser om bortvisning ofte udspringer af alvorlige sociale problemer, samlivsproblemer eller misbrugsproblemer mv., og hensigten er, at de sociale myndigheder underrettes så tidligt som muligt med henblik på iværksættelse af social støtte over for den ene eller begge parter.

Justitsministeriets Forskningsenhed har i december 2006 udsendt en evaluering af bortvisningsloven. Evalueringen viser, at der i perioden fra 1. juli 2004 til 9. juni 2006 har været 54 bortvisningssager. I disse sager er der i 45 tilfælde sket bortvisning. Det fremgår endvidere, at de fleste sager angår vold efter straffelovens § 244, og at alle de bortviste personer er mænd. I alle tilfælde er bortvisning sket efter anmodning fra den forurettede, jf. lovens § 5, stk. 1, 1. led. Det fremgår endvidere, at de sociale myndigheder i godt halvdelen af sagerne har haft kontakt til den ene eller begge parter, men at det er forholdsvis sjældent, at de sociale myndigheder er proaktive i forbindelse med disse kontakter.

Ved skrivelse af 22. december 2006, hvor evalueringen blev fremsendt til Folketingets Retsudvalg, har Justitsministeriet anført følgende:

"Det er Justitsministeriets opfattelse, at bortvisningsloven er et godt redskab til at løse en række problemer i visse belastede samlivsforhold, og at evalueringen ikke giver anledning til at overveje ændringer af loven.

På baggrund af evalueringen finder Justitsministeriet, at der kan være behov for at sikre, at politiet i alle relevante sager er fuldt ud opmærksom på lovens regler, herunder om underretning af de sociale myndigheder. Justitsministeriet vil tage initiativ til at drøfte dette spørgsmål med Rigspolitiet.

Justitsministeriet finder, at man fortsat bør følge udviklingen i lovens anvendelse, forløbet af bortvisningssagerne samt politiets og socialforvaltningernes rolle og tiltag i forbindelse med en bortvisningssag. Justitsministeriets Forskningsenhed vil derfor blive anmodet om at foretage en ny evaluering af loven, således at denne evaluering vil foreligge inden udgangen af 2009."

5.4. Initiativer for at sikre en ensartet og effektiv anvendelse af tilhold og bortvisning

Rigsadvokaten vil ved en kommende revision af Rigsadvokatmeddelelse nr. 5/2000 om efterforskning af sager om vold og trusler mv. i parforhold vejlede nærmere om betingelserne for at træffe afgørelse om bortvisning og tilhold og fastsætte retningslinier om strafpåstandene i sager, hvor en person, der har tilhold eller er bortvist, overtræder disse afgørelser.

Det følger af afsnit 3, at den særlige enhed, der skal oprettes i hver politikreds, bør underrettes om alle konkrete sager, hvor der kan blive tale om at meddele tilhold eller bortvisning i forbindelse med samlivsrelateret kriminalitet. Den særlige enhed kan i den forbindelse i det omfang, der skønnes behov for det, holde kontakt til den forurettede og vejlede om muligheden for meddelelse af tilhold og bortvisning. Endelig vil den særlige enhed kunne varetage underretningen af de sociale myndigheder i disse sager.